

Majority Rules: The Fundamental Debate Behind Lo Ba'Shamayim Hi

Source Sheet by Mindy Schwartz Zolty

1. **Majority Rules as a Legal Principle:** א.

Exodus 23:2
 (2) You shall neither side with the mighty to do wrong—you shall not give perverse testimony in a dispute so as to pervert it in favor of the mighty—

שמות כ"ג:ב'
 (ב) לֹא־תִהְיֶה אַתְּ־רֹבֵם לְרָעַת וְלֹא־תִעֲנֶה עַל־רֹב לְנֹטֹת אַתְּ־רֹבִים לְהָטֹת:
2. **Rashi on Exodus 23:2** ב.

...But I think that if one wishes to explain the verse so that every thing should fit in properly, its exegesis must be as follows: לא תהיה אחרי רבים לרעת, If you see wicked men wresting judgment do not say: since they are many I will incline after them...

רש"י על שמות כ"ג:ב'
 ...וְאֲנִי אוֹמֵר לִישְׁבוֹ עַל אֶפְנֵי כְּפִשׁוּטוֹ כִּךְ פִּתְרוֹנוֹ: לֹא תִהְיֶה אַחֲרֵי רַבִּים לְרָעַת. אִם רָאִיתָ רָשָׁעִים מַטִּין מִשְׁפָּט, לֹא תֹאמַר, הוֹאִיל וְרַבִּים הֵם הִנְנִי נוֹטֶה אַחֲרֵיהֶם:
3. **Sanhedrin 2a** ג.

MISHNA: And from where is it derived to bring three more judges to the court? From the implication of that which is stated: “You shall not follow a multitude to convict” (Exodus 23:2), I would derive that I may not convict a person on the basis of a majority but I should follow the majority to exonerate. If so, why is it stated in the same verse: “To incline after a multitude,” from which it can be understood that the majority is followed in all cases? In order to resolve the apparent contradiction it must be explained: **Your inclination after the majority to exonerate is not like your inclination after the majority**

סנהדרין ב' א
 ומנין להביא עוד שלשה ממשמע שנאמר (שמות כג, ב) לא תהיה אחרי רבים לרעות שומע אני שאהיה עמהם לטובה אם כן למה נאמר אחרי רבים להטות לא כהטייתך לטובה הטייתך לרעה הטייתך לטובה על פי אחד הטייתך לרעה על פי שנים

to convict. Your inclination after the majority **to exonerate** can result in a verdict **by** a majority of **one** judge. But **your inclination** after the majority **to convict** a transgressor must be **by** a more decisive majority of at least **two**.

4. Chullin 11a

From where is this matter that the Sages stated: Follow the majority, derived? The Gemara is surprised at the question: **From where do we** derive it? Obviously, it is derived from a verse, **as it is written** explicitly: “**After the majority to incline**” (Exodus 23:2). The Gemara explains: With regard to a **majority that is quantifiable before us, for example,** in the case of a piece of meat that was found on the street before ten shops, **nine shops** selling kosher meat and one shop selling non-kosher meat, one follows the majority and deems that piece kosher. **Or** when the **Sanhedrin** adjudicates a case, one follows a majority of the judges in determining the ruling. In these cases, **we do not raise the dilemma. When the dilemma is raised to us** it is in the case of a **majority that is not quantifiable before us, for example,** the case of a **minor boy and a minor girl**...It is with regard to that non-quantifiable majority that the Gemara asks: **From where do we** derive it?...

חולין י"א א

כגון דקיימי דרא דגברי ואמרי כדקאי קאי מנא הא מילתא דאמור רבנן זיל בתר רובא מנלן דכתיב (שמות כג, ב) אחרי רבים להטות רובא דאיתא קמן כגון ט' חנויות וסנהדרין לא קא מיבעיא לן כי קא מיבעיא לן רובא דליתיה קמן כגון קטן וקטנה מנלן...

5.

Context: Yavneh, the Center of Halachic Innovation

Sukkah 28a

The Gemara continues to praise the Sages. **The Sages taught: Hillel the Elder had eighty students...The greatest of all** the students was **Yonatan ben Uzziel, and the youngest of them** was **Rabban Yohanan ben Zakkai**.

סוכה כ"ח א

תנו רבנן שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן...גדול שבכולן יונתן בן עוזיאל קטן שבכולן רבן יוחנן בן זכאי

6. **Gittin 56b**

Vespasian then **said to** Rabban Yohanan ben Zakkai: **I will be going** to Rome to accept my new position, **and I will send someone else** in my place to continue besieging the city and waging war against it. **But** before I leave, **ask something of me that I can give you**. Rabban Yohanan ben Zakkai **said to him: Give me Yavne and its Sages** and do not destroy it, **and spare the dynasty of Rabban Gamliel** and do not kill them as if they were rebels, **and lastly give me doctors to heal Rabbi Tzadok**.

ג' גיטין נ"ו ב

אמר ליה מיזל אזילנא ואינש אחרינא
משדרנא אלא בעי מינאי מידי דאתן לך
אמר ליה תן לי יבנה וחכמיה ושושילתא
דרבן גמליאל ואסוותא דמסיין ליה לרבי
צדוק

7. **Rabbi Eliezer Ben Hyrcanus: The Outsider Turned Traditionalist****Pirkei Avot 2:8**

(8)...Rabbi Yochanan ben Zakkai had five students: Rabbi Eliezer ben Horkenos, Rabbi Yehoshua ben Chananya, Rabbi Yosi the Priest, Rabbi Shimon ben Netanel, and Rabbi Elazar ben Arakh. He would recount their praises: Rabbi Eliezer ben Horkenos is a pit covered in plaster that does not lose a drop...He [Rabban Yochanan ben Zakkai] used to say: If all the sages of Israel were on one side of a balance scale, and Rabbi Eliezer ben Horkenos were on the other side, he [Rabbi Eliezer] would outweigh them all...

משנה אבות ב' ח'

(ח)...חמשה תלמידים היו לו לר' יוחנן
בן זכאי, ואלו הן, ר' אליעזר בן
הורקנוס, ור' יהושע בן חנניה, ור' יוסי
הכהן, ור' שמעון בן נתנאל, ור' אלעזר
בן עזריה. הוא היה מונה שבתן.
ר' אליעזר בן הורקנוס, בור סוד שאינו
מאבד טפה... הוא היה אומר, אם יהיו כל
חכמי ישראל בכף מאזנים, ואליעזר בן
הורקנוס בכף שניה, מכריע את כלם...

8. **אבות דרבי נתן ו' ג'**

(ג) מה היה תחלתו של רבי אליעזר בן [הורקנוס. בן] עשרים ושתים שנה היה ולא
למד תורה. פעם אחת [אמר אלך ואלמוד] תורה לפני רבן יוחנן בן זכאי אמר לו אבי
הורקנוס אי אתה טועם עד שתחרוש מלא מענה השכים וחרש מלא מענה. אמרו אותו
היום ערב שבת היה הלך וסעד אצל חמיו וי"א לא טעם כלום מו' שעות של ערב
שבת עד שש שעות של מוצאי שבת כשהוא הולך בדרך ראה אבן שדימה ונטלה
ונתנה לתוך פיו וי"א גללי הבקר היה הלך ולן באכסניא שלו הלך וישב לו לפני רבן
יוחנן בן זכאי בירושלים עד שיצא ריח רע מפיו אמר לו רבי יוחנן בן זכאי אליעזר
בני כלום סעדת היום שתק שוב א"ל ושתק. שלח וקרא לאכסניא שלו א"ל כלום סעד
אליעזר אצלכם אמרו לו אמרנו שמא אצל רבי היה סועד אמר להם [אף אני] אמרתי
שמא אצלכם היה סועד ביני וביניכם אבדנו את רבי אליעזר מן האמצע. א"ל כשם

שיצא לך ריח רע מפיו כך יצא לך שם טוב בתורה שמע עליו הורקנוס אביו שהיה לומד תורה אצל רבן יוחנן בן זכאי אמר אלך (ואדיר) אליעזר בני מנכסי אמרו אותו היום רבן יוחנן בן זכאי יושב ודורש בירושלים וכל גדולי ישראל יושבין לפניו.

ט. **אבות דרבי נתן נוסח ב' יג:**

9. אמר לו ר' יוחנן בן זכאי אליעזר אומר לנו דבר אחד מדברי תורה. אמר לו אמשול לך משל למה אני דומה לבור זה שאינו יכול להוציא מים יותר ממה שהוא מכניס. אמר לו אמשול לך משל. למה הדבר דומה לבאר הזאת שהיא מזלת ומוציאה מים מעליה כך אתה יכול לומר דברי תורה יותר ממה שנאמר ממשה לסיני. א"ל ב' וג' פעמים ולא קיבל עליו. יצא ריב"ז והלך לו והיה ר' אליעזר דורש דברים יותר ממה שנאמר למשה בסיני. ופניו מאירות כאור החמה וקרנותיו יוצאות כקרנותיו של משה ואין אדם יודע אם יום הוא או לילה.

י. **ברכות כ"ז ב**

10. **Berakhot 27b**
Rabbi Eliezer says: One who prays behind his rabbi and one who greets his rabbi without waiting for his rabbi to greet him first, **one who returns his rabbi's greeting** without saying: Greetings to you, rabbi, **one who rivals his rabbi's yeshiva**, i.e., establishes a yeshiva of his own and teaches during his rabbi's lifetime without his consent (Rambam), **and one who says something** in the name of his rabbi **which he did not hear directly from his rabbi, causes the Divine Presence to withdraw from Israel.**
- ותניא רבי אליעזר אומר המתפלל אחורי רבו והנותן שלום לרבו והמחזיר שלום לרבו והחולק על ישיבתו של רבו והאומר דבר שלא שמע מפי רבו גורם לשכינה שתסתלק מ ישראל

יא. **חגיגה ג' ב**

11. **Chagigah 3b**
As it is taught in a *baraita*: There was an incident involving **Rabbi Yosei ben Durmaskit, who went to greet Rabbi Eliezer in Lod. Rabbi Elazar said to him: What novel idea was taught today in the study hall?** Rabbi Yosei ben Durmaskit **said to him:** The Sages assembled, **counted** the votes, **and concluded** that although the lands of **Ammon and Moab** on the eastern side of the Jordan River are not part of Eretz Yisrael, and therefore the *halakhot* of the Sabbatical Year and tithes should not
- דתניא מעשה בר' יוסי בן דורמסקית שהלך להקביל פני ר' אלעזר בלוד אמר לו מה חידוש היה בבהמ"ד היום א"ל נמנו וגמרו עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית אמר לו יוסי פשוט ידיך וקבל עיניך פשט ידי וקבל עיניו בכה ר' אלעזר ואמר (תהלים כה, יד) סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם אמר לו לך אמור להם אל תחושו למניינכם כך מקובלני מרבן יוחנן בן זכאי ששמע

apply to them, as these lands are adjacent to Eretz Yisrael, **one separates the poor man's tithe there in the Sabbatical Year.** Since the Sages debated which tithes should be separated, they had to take a vote to determine the *halakha* in this regard. Rabbi Elazar **said to him** in anger: **Yosei, extend your hands and catch your eyes**, which are about to come out of their sockets. **He extended his hands and caught his eyes. Rabbi Elazar wept and said** the verse: **"The counsel of the Lord is with them who fear Him; and His covenant, to make them know it"** (Psalms 25:14), i.e., the Sages arrived at the correct conclusion, although they were unaware of the proper rationale behind it. Rabbi Elazar **said to** Rabbi Yosei to **go and say to** the Sages in the study hall: **Do not be concerned** with regard **to your counting**, that you might not have ruled properly, as you have not in fact instituted a new ordinance at all. **This is** the tradition that **I received from Rabban Yoḥanan ben Zakkai, who heard from his teacher, and his teacher from his teacher:** It is a *halakha* transmitted **to Moses from Sinai** that in **Ammon and Moab one separates the poor man's tithe in the Sabbatical Year. What is the reason? Those who ascended from Egypt conquered many cities, and those who ascended from Babylonia did not conquer them** after the destruction of the First Temple. This difference is important, **because the first consecration** of Eretz Yisrael, by those who ascended from Egypt, caused **it to be sanctified only for its time and it was not sanctified forever**, as that depended on the renewed conquest of the land by the Jewish people. **And** those who ascended from Babylonia **left those** cities aside and did not consider them part of Eretz Yisrael even after Jewish settlement was renewed there. They would plow and harvest in these places in the Sabbatical Year and tithe the poor man's tithe, **so**

מרבו ורבו מרבו הלכתא למשה מסיני
 עמון ומואב מעשרין מעשר עני
 בשביעית מה טעם הרבה כרכים כבשו
 עולי מצרים ולא כבשום עולי בבל מפני
 שקדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא
 קדשה לעתיד לבא והניחום כדי שיסמכו
 עליהן עניים בשביעית תנא לאחר
 שנתיישרה דעתו אמר יהי רצון שיחזרו
 עיני יוסי למקומן וחזרו

that the poor of Eretz Yisrael, who did not have sufficient income from the previous years, **could rely upon** that produce **in the Sabbatical Year**, receiving help from this tithe. It was **taught that after** Rabbi Elazar's **mind was put at ease, he said: May it be God's will that Rabbi Yosei's eyes should return to their place. And** indeed his eyes **returned**. Due to this event, in which Rabbi Elazar responded harshly when his disciple related what he considered a novel idea, the students of Rabbi Yehoshua hesitated to recount what they had heard until their teacher encouraged them to do so.

12.

The Oven of Achnai: The Boiling Point

יב.

Bava Metzia 59a-59b

§ Apropos the topic of verbal mistreatment, **we learned** in a mishna **there** (*Kelim* 5:10): If **one cut** an earthenware oven widthwise **into segments, and placed sand between each and every segment, Rabbi Eliezer deems it ritually pure**. Because of the sand, its legal status is not that of a complete vessel, and therefore it is not susceptible to ritual impurity. **And the Rabbis deem it ritually impure**, as it is functionally a complete oven. **And this is known as the oven of akhnai**. The Gemara asks: **What** is the relevance of **akhnai**, a snake, in this context? **Rav Yehuda said that Shmuel said:** It is characterized in that manner due to the fact **that the Rabbis surrounded it with their statements like this snake**, which often forms a coil when at rest, **and deemed it impure**. The Sages **taught: On that day**, when they discussed this matter, **Rabbi Eliezer answered all possible answers in the world** to support his opinion, **but the Rabbis did not accept** his explanations **from him**. After failing to convince the Rabbis logically,

בבא מציעא נ"ט א-נ"ט ב

תנן התם חתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא ר"א מטהר וחכמים מטמאין וזה הוא תנור של עכנאי מאי עכנאי אמר רב יהודה אמר שמואל שהקיפו דברים כעכנא זו וטמאוהו תנא באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם ולא קיבלו הימנו אמר להם אם הלכה כמותי חרוב זה יוכיח נעקר חרוב ממקומו מאה אמה ואמרי לה ארבע מאות אמה אמרו לו אין מביאין ראיה מן החרוב חזר ואמר להם אם הלכה כמותי אמת המים יוכיחו חזרו אמת המים לאחוריהם אמרו לו אין מביאין ראיה מאמת המים חזר ואמר להם אם הלכה כמותי כותלי בית המדרש יוכיחו הטו כותלי בית המדרש ליפול גער בהם רבי יהושע אמר להם אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה אתם מה טיבכם לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע ולא זקפו מפני כבודו של ר"א ועדיין מטין ועומדין חזר

Rabbi Eliezer **said to them: If the *halakha* is in accordance with my opinion, this carob tree will prove it.** The carob tree was uprooted from its place one hundred cubits, and some say four hundred cubits. The Rabbis **said to him: One does not cite halakhic proof from the carob tree.** Rabbi Eliezer **then said to them: If the *halakha* is in accordance with my opinion, the stream will prove it.** The water in the stream turned backward and began flowing in the opposite direction. **They said to him: One does not cite halakhic proof from a stream.** Rabbi Eliezer **then said to them: If the *halakha* is in accordance with my opinion, the walls of the study hall will prove it.** The walls of the study hall leaned inward and began to fall. Rabbi Yehoshua scolded the walls and **said to them: If Torah scholars are contending with each other in matters of *halakha*, what is the nature of your involvement in this dispute?** The Gemara relates: The walls **did not fall because of the deference due Rabbi Yehoshua, but they did not straighten because of the deference due Rabbi Eliezer, and they still remain leaning.** Rabbi Eliezer **then said to them: If the *halakha* is in accordance with my opinion, Heaven will prove it.** A Divine Voice emerged from Heaven and **said: Why are you differing with Rabbi Eliezer, as the *halakha* is in accordance with his opinion in every place that he expresses an opinion?** Rabbi Yehoshua **stood on his feet and said: It is written: “It is not in heaven”** (Deuteronomy 30:12). The Gemara asks: **What is the relevance of the phrase “It is not in heaven” in this context?** Rabbi Yirmeya **says: Since the Torah was already given at Mount Sinai, we do not regard a Divine Voice, as You already wrote at Mount Sinai, in the Torah: “After a majority to incline”** (Exodus 23:2). Since the majority of

ואמר להם אם הלכה כמותי מן השמים יוכיחו יצאתה בת קול ואמרה מה לכם אצל ר"א שהלכה כמותו בכ"מ עמד רבי יהושע על רגליו ואמר (דברים ל, יב) לא בשמים היא מאי לא בשמים היא אמר רבי ירמיה שכבר נתנה תורה מהר סיני אין אנו משגיחין בבת קול שכבר כתבת בהר סיני בתורה (שמות כג, ב) אחרי רבים להטות אשכחיה רבי נתן לאליהו א"ל מאי עביד קוב"ה בההיא שעתא א"ל קא חייך ואמר נצחוני בני נצחוני בני אמרו אותו היום הביאו כל טהרות שטיהר ר"א ושרפום באש ונמנו עליו וברכוהו

Rabbis disagreed with Rabbi Eliezer's opinion, the *halakha* is not ruled in accordance with his opinion. The Gemara relates: Years after, **Rabbi Natan encountered Elijah** the prophet and **said to him: What did the Holy One, Blessed be He, do at that time**, when Rabbi Yehoshua issued his declaration? Elijah **said to him: The Holy One, Blessed be He, smiled and said: My children have triumphed over Me; My children have triumphed over Me.** The Sages **said: On that day**, the Sages **brought all the ritually pure items deemed pure by the ruling of Rabbi Eliezer** with regard to the oven **and burned them in fire, and the Sages reached a consensus in his regard and ostracized him.**

Made with the Sefaria Source Sheet Builder
www.sefaria.org/sheets